

Bronnen: Bataven en de Bataafse opstand

1. Een militair diploma is een officiële oorkonde, die in twee bronzen plaatjes is gegrift. Dit soort diploma's kregen soldaten van de hulptroepen na 25 jaar trouwe dienst. Zij kregen hiermee het Romeinse burgerrecht en de toestemming tot een huwelijk. Hun kinderen werden automatisch Romeinse burgers en konden een mooie carrière tegemoet zien.

Dit diploma is uitgereikt aan een Cananefaas van wie we de naam niet kennen. Zijn vader heette Amandus. Op de achterkant staan de namen van zeven getuigen.

Bron: Rijksmuseum van Oudheden

2.

Over de Bataven

De Bataven, die van al deze volken het meest opvallen door hun moed, bewonen geen groot stuk van de oever, maar wel een eiland in de Rijn. Ooit maakten ze deel uit van de Chatten, maar na een interne ruzie trokken ze verder naar deze woonplaats, waar ze deel uitmaken van het Romeinse Rijk. Zij hebben nog steeds de eer en onderscheiding van een oud bondgenootschap, want ze worden niet vernederd met de plicht belasting te betalen, en geen belastingophaler perst ze uit. Vrij van belastingafdrachten als ze zijn, zijn ze voorbestemd voor de strijd, alsof ze wapens en harnassen zijn die voor de oorlog worden gereserveerd.

Publius Cornelius Tacitus (ca. 56-117 na Chr.), *Germania*, 29.

3. De Bataafse Mattua komen we tegen op een Romeins diploma van haar man Marcus Ulpius Fronto uit 113. Fronto kreeg het diploma en het Romeins burgerrecht toen hij in Hongarije uit het Cohors I Batavorum (Bataafse deel van het leger) ging. Op het diploma staan ook uitdrukkelijk zijn Bataafse vrouw Mattua en hun dochters Vagatra, Sureia en Sata vermeld. Daarna verhuisde familie weer, want het diploma is in Duitsland opgegraven.

Uit dit bijzondere diploma blijkt dat soldaten hun geliefden soms over lange afstanden meenamen en daar ook een gezin stichtten. Het getuigt bovendien maar weer eens van de ongekende mobiliteit binnen het Romeinse rijk.

Bron: Historisches Museum Regensburg, Duitsland.

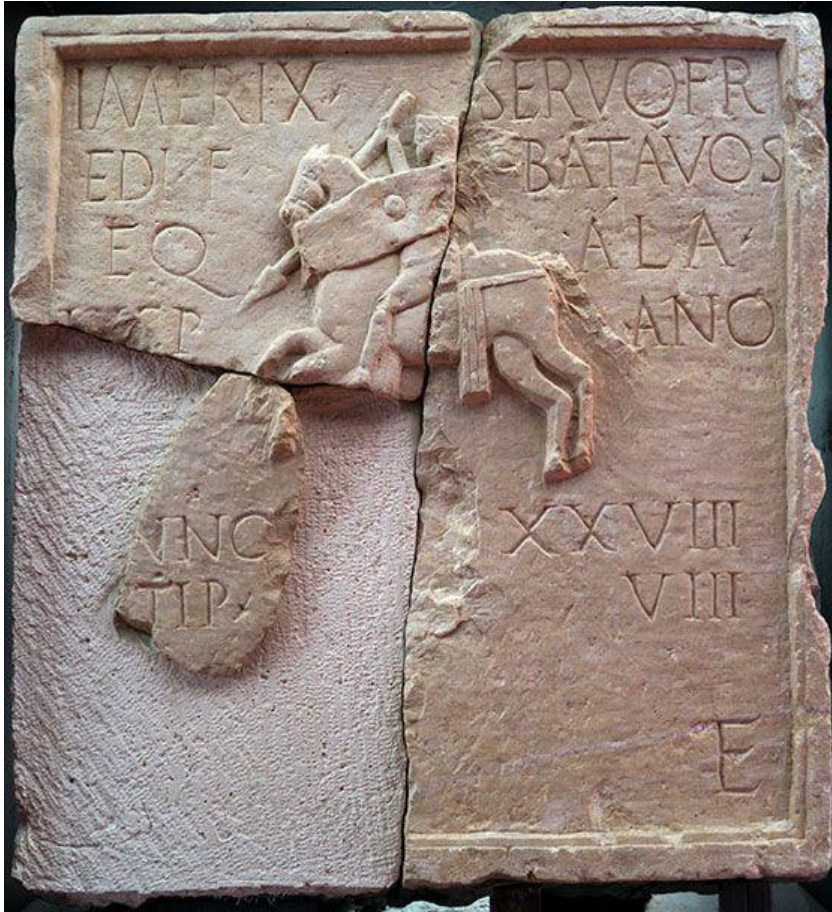

4. Verjaardagsuitnodiging

Bron: Vindolanda Museum (Engeland).

Flavius Cerialis was rond het jaar 100 bevelhebber van het 9^e Bataafse Cohort. Zijn vrouw, Sulpicia Lepidina schreef een uitnodiging aan een officersvrouw uit een fort verderop: *'Zusje, ik nodig je graag uit voor mijn verjaardag op 11 september. Zorg dat je komt! Jouw aanwezigheid zal de dag voor mij nog heuglijker maken (als je komt). Doe de groeten aan je Cerialis [...] Dag zusje, mijn hartsvriendin, blijf gezond, dat is mij net zo dierbaar als dat ik gezond blijf.'*

Sulpicia Lepidina en haar man waren allebei Bataaf.

5. Volgens Romeinse schrijvers hebben de Bataven verschillende goede eigenschappen: ze zijn trouw en loyaal, kunnen goed zwemmen en rijden paard. Dat laatste zien we zeker terug in hun rol in het leger, want de Bataven dienden vooral in de cavalerie (eenheden van ruiters te paard). Dat laten onder andere grafstenen van Bataafse ruiters zien die op verschillende plaatsen in Europa zijn gevonden.

6. De Bataaf Julius Civilis was in 68 Romeins burger en lid van een rijke koninklijke familie, die voordat de Romeinen aan de macht kwamen, de baas waren in wat nu de Betuwe is. Uit de Historiën van Tacitus weten we dat Civilis getrouwd was en meerdere kinderen had. Tacitus schrijft verder over de politieke en militaire gang van zaken in de Lage Landen, waarin Civilis een sleutelrol vervulde. De Bataven werden in 68 al enige jaren geregeerd door een Romeinse magistraat, maar koninklijke families zoals die van Civilis hadden nog steeds veel invloed op het Romeinse regionale bestuur. Op hun beurt waren ze belangrijk voor de Romeinen om orde en stabiliteit in de regio te garanderen. De Bataven hadden zich bovendien in rap tempo aangepast aan de Romeinse cultuur; velen van hen konden lezen en schrijven en droegen Romeinse kleding. De Bataven waren bondgenoten van de Romeinen, wat inhield dat ze hulp troepen en andere militaire ondersteuning leverden.

Ook namen veel Bataafse mannen vrijwillig dienst in het Romeinse leger (dit leverde na 25 jaar het gewilde Romeinse burgerschap op). Ze vormden daarin de Bataafse hulp troepen en stonden bekend als een zeer deskundig specialistenleger. Ook in Rome waren de Bataven geen ongewone verschijning, want de persoonlijke lijfwachten van de keizer waren voor een deel Bataven.

7. De Bataafse opstand

Van de Bunt, 11-04-2016

De opstand onder leiding van Julius Civilis in 69-70 na Chr. in Germania Inferior (het zuiden van Nederland) staat ook wel bekend als de Bataafse opstand. Veel van deze opstand is beschreven door de Romeinse schrijver Tacitus, die leefde van 56 tot 117 na Chr. Het verhaal van de Bataafse opstand spreekt eeuwen later nog steeds tot de verbeelding. Zelfs grote schilders als Rembrandt van Rijn hebben er schilderijen over gemaakt.

In de maand augustus van het jaar 69 na Chr. overtuigde Julius Civilis zijn Bataafse volgelingen en naburige volken (de Cannefaten, de Friezen en de Chauken) ervan om zich aan te sluiten bij zijn opstand tegen de Romeinen. De Romeinse forten in Utrecht, Zuid-Holland en Gelderland werden overrompeld en soms zelfs volledig afgebrand.

Civilis riep de stamleiders en de felste mannen bijeen in een heilig woud, zogenaamd voor een feestmaal. Zodra hij zag dat ze door nacht en vreugde verhit waren, begon hij over de roem en glorie van hun volk, om vervolgens alle onrecht en afpersingen en andere slavernijellende op te sommen. Dit was toch geen bondgenootschap meer zoals vroeger? Ze werden nu behandeld als een soort slaven!

Nadat de Bataven grote overwinningen hadden behaald op de Romeinse legioenen, werd een groot Romeins leger door de keizer naar de noordelijke Limes (grens) gestuurd om de opstand neer te slaan.

Vanuit het zuiden trok de Romeinse generaal met vier legioenen (bestaande uit liefst 24.000 soldaten) langzaam maar zeker naar het noorden. Ondanks de barre omstandigheden en dreiging van muiterij werd Civilis de beslissende slag toegediend bij Castra Vetera (Xanten), waarna hij zich moest terugtrekken in de Betuwe. Onderhandelingen volgden en er werd een nieuw bondgenootschap gesloten tussen de Bataven en de Romeinen. Daarna verdween Julius Civilis van het strijdtoneel. Het is tot op de dag van vandaag onbekend wat van hem geworden is.

<https://www.utrechtaltijd.nl/verhalen/de-bataafse-opstand/>

Meer weten:

<https://historiek.net/de-bataafse-opstand-julius-civilis/58875/>

<http://histoforum.net/juliuscivilis/artikel.htm>

<https://www.erfgoedshertogenbosch.nl/verhalen/bataven-en-romeinen-langs-de-maas>

<https://www.romeinen.nl/romeinse-tijd/themadossiers/vrouwen-in-de-romeinse-tijd/columns-en-artikelen/galerij-van-vrouwen-in-de-romeinse-tijd>

8. De oproep van Claudius Civilis – moderne afbeelding.

9. Rembrandt van Rijn: De samenzwering van de batavieren onder Claudius Civilis (1661-1662) Bron: collectie Nationalmuseum, Stockholm